

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2018

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Заснований в 2009 році

Рівне – 2018

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Івашкевич Едуард Зенонович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сайчук Руслана Леонідівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Терещенко Тетяна Вікторівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 27.11.2018 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2018

metonymy.

We offer the additional strategy according to the translation of colloquial and everyday vocabulary, which determines as *the strategy of amplification*. This strategy takes a place when colloquial and everyday vocabulary is in the text of original, but the words which are in conjunction with colloquial and everyday vocabulary are missed, and the interpreter offers these words using his/her imagination. In this case, the translator uses the *mechanism of anticipation* – that is prediction based on the context of the previous text, and finally, there is amplification of the expression.

We also offer *a strategy for updating lexical items which underline human emotions*. Proposing this strategy, we had to underline the fact that was provided not only information exchange of speakers' thoughts, but also we'd like to emphasize of the reflecting of speakers' emotional state. Proposing this strategy we also came from the fact that colloquial and everyday vocabulary in its content is emotional, and certainly fulfills the expressive function.

So, translating Kurt Vonnegut novel "Slaughterhouse-Five or The Children's Crusade: A Duty-Dance with Death" P.Sokolovskiy uses the strategy of translation "**finding out the functional analogue**" (in 58% of cases) and "**the author's strategy of translation**" (in 27% of cases). This data strategies are those that bring the most expressive content into the semantic structure of the novel.

In such a way, psychological aspects of the explication of category of expressiveness in art translation are: *anthropocentrism* (research of objects by their role, purpose and functionality for the person); *expansionism* (a trend towards integration processes, the result of which is doing interdisciplinary research); *neofunctionalism* (integration of scientific disciplines in order to build a theory of language usage); *explanatory* (the desire to explain phenomena from different points of view).

The perspective of further researches is to study the characteristics and strategies of translation of colloquial and everyday vocabulary, lexical and syntactical stylistic devices in other fiction, in particular – of the modern period. We should also read up the issue of expanding the scope of use of colloquial and everyday vocabulary, such as at the theater and in cinema. We should also study the questions of functioning of colloquial and everyday vocabulary in the system of Internet.

REFERENCES

1. Vonnegut, K. (2007). *Bojnia nomer pjat', abo Chrestoviy pochid ditej. V ukrainiskomu perekladi P. Sokolovskoho [Slaughterhouse-Five or The Children's Crusade: A Duty-Dance with Death. Into Ukrainian the translation have been done by P. Sokolovskiy]*. K. : «Chudožnia lit-ra» [in Ukrainian].
2. Kolomijec, L.V. (2011). *Perekladoznavči seminary [Translation workshops]*. K. : Vydavnyčo-polihrafičnyj centr «Kýivský universytet» [in Ukrainian].
3. Komissarov, V.N. (1980) *Lingvistika perevoda [Linguistics of translation]* M. : Mezhdunarodnye otnosheniya [in Russian].
4. Min'yar-Beloručev, R.K. (1980) *Obshhaya teoriya perevoda i ustnyj perevod [General theory of translation and interpretation]* M. : Voenizdat [in Russian].
5. Fesenko, T.A. (2001) *Konceptual'nye osnovy perevoda [Conceptual bases of translation]* Tambov [in Russian].
6. Shvejcer, A.D. (1973) *Perevod i lingvistika (gazetno-informacionnyj i voenno-publicisticheskij perevod) [Translation and linguistics (newspaper-information and military-journalistic translation)]* M. : Voenizdat [in Russian].
7. Multitran Dictionary. Retrieved from <http://www.multitran.ru>
8. Vonnegut, K. (2006) *Slaughterhouse-Five or The Children's Crusade: A Duty-Dance with Death* N.-Y. : Novels [in English].

In this article there were analyzed the ways of explication of the category of expressiveness in the translation by P.Sokolovskiy of the novel by Kurt Vonnegut "Slaughterhouse-Five or The Children's Crusade: A Duty-Dance with Death". The author of the article admitted psychological context of the category of expressiveness.

It was shown that features of art translation, one of the types of translation activity, is determined both by linguistic and extra-linguistic factors. It was underlined that expressiveness was imaginative language which appeared on the background of stylistically neutral means and contexts; that's why expressive semantic categories were considered as stylistics ones.

In this article there were shown psychological aspects of the explication of category of expressiveness in art translation are: anthropocentrism (research of objects by their role, purpose and functionality for the person); expansionism (a trend towards integration processes, the result of which is doing interdisciplinary research); neofunctionalism (integration of scientific disciplines in order to build a theory of language usage); explanatory (the desire to explain phenomena from different points of view).

Key words: *the category of expressiveness, anthropocentrism, expansionism, neofunctionalism, explanatory.*

УДК 925.159: 923

Е.З. ІВАШКЕВИЧ, А.О. ЯЦЮРИК

COGNITIVE PSYCHOLOGY AND THE CONCEPT OF SOCIAL INTELLIGENCE

The article states that social intelligence in psychology is seen as the ability of a person to understand correctly his/her own behavior and the behavior of other people in the society. This ability is very necessary for a

person to have an effective interpersonal interaction and successful social adaptation. Social intelligence implements the functioning of cognitive processes associated with the reflection of a person as a partner in the processes of communication and activities. The main function of social intelligence is to predict the behavior of others.

The authors of the article consider the concept of "intelligence" in the broad and narrow senses. In a broad meaning of "intelligence" it is only one intelligence, the intellectual sphere of the person in general. In this sense, the intelligence of a person can be described as a hierarchical system that has several levels. The first level is the level of functioning of cognitions. The second level of intelligence is the level of metacognitions. The third level of intelligence amplifies the characteristics of both the first and the second levels, while intellectual activity is carried out mainly at an unconscious level, a level that approximates a person to use of automated skills and abilities. The next, the fourth level, is the level of meta-intellectual activity, which explodes the creative achievements of the person.

It was proved that each type of intelligence contained some abilities of the person to perform a certain type of the activity. Guided by the narrow sense of understanding the word "intelligence", it was determined: social intelligence; technical intelligence; artistic intelligence; information intelligence.

It was described the empirical research which was organized in different regions of Ukraine (the participants of this research were teachers and directors from preschool educational establishments). The results having been received in this research proved that the respondents of all groups have the results which show the advantage of average indicators of their ability to understand the meanings of non-verbal expressions and the meaning of the expression, depending on a social context. This may be due to the fact that these abilities are formed in the immediate process of communication and to a large extent depend on the conditions of the life of the subjects, at the first place – on the conditions of their professional activity, means and methods of professional activity of teachers of preschool educational establishments.

Key words: the social intelligence, cognitions, metacognitions, meta-intellectual activity, technical intelligence; artistic intelligence; information intelligence.

Introduction. In the paradigm of Cognitive Psychology the study of social cognitions and social intelligence has greatly enriched in the psychology by the essence and content of social intelligence, which previously had been developed in the psychometric tradition. Thanks to cognitive psychology, the actualization of the concepts of social representation was intensified. However, the analysis of existing models of representations of social knowledge suggests that the greatest attention in the history of cognitive psychology was given to abstract representations, and existing mental models (which relate to both verbal and figurative presentation formats of information) were not systematically checked. In addition, the functioning of these models, as a rule, plays a leading role in such a field of social cognition, as the actualization of processes of social categorization and stereotyped thinking, in the field of perception of psychological features, the formation of the first impression, understanding of subjects of interpersonal interaction, etc. This situation, we deal with, sets the prospect of further empirical research on the development of social intelligence.

In Cognitive Psychology there are several models that describe the representation and functioning of social knowledge (in particular, relating to different categories, stereotypes, and the development of a personal impression (that is, the perception of psychological features)). In this research we'll analyze the basic models.

Prototype model (Kihlstrom & Cantor, 2013) highlights that abstract representations of typical features of a group which are stored in the subject's memory; Thus, the evaluation of another person is based on the process of establishing its similarity to the prototype. In the other words, the representation of the prototype is something like "averaged" on many features of the representation of the category without distinguishing key characteristics of it. This model assumes that the knowledge of stereotypes has a hierarchical organization: it can be said about so called "base level categories" and their subtypes. The prototype model can explain two phenomena: is the process of changing the stereotype it is going through the formation of new subtypes, or its rather unsuccessful usage according to the specific members of the group. So, human perception is based on its comparison with the prototype, then any of its features (even those that are too difficult to diagnose), leveling the similarity, lead to a loosening of the stereotype.

Example model arose recently as a rather alternative model of prototypes and some other models built on the mechanisms of abstraction (Sternberg & Smith, 1985). According to this model, there are no abstract representations of any groups, since they were presented by concrete, well-known examples, and judgments about a person are based on the principles of comparison with these examples.

Associative networks model assumes that knowledge exists in the form of systems created by interrelated features. And the notion of "sign" and the concept of "system" are interpreted quite differently. Under attributes refer to the features or traits of the person, motivational guides, behavioral strategies can be interpreted as a system of any simple associative or content-causative, or affective-emotional connections. For this model, it is typical that associations arise automatically, that is, knowledge is actualized beyond conscious control by the subject, and changes in the paradigm of this knowledge occur, as a rule, rather slowly. An example of such a model is the approach of D. Carlston (Carlston, 1994).

Models of schemas characterizes social knowledge as rather abstract and generalized (Fiske & Taylor, 1991). The high level of abstraction of social knowledge, as was foreseen by this model, justifies the high ability of a person to assimilate.

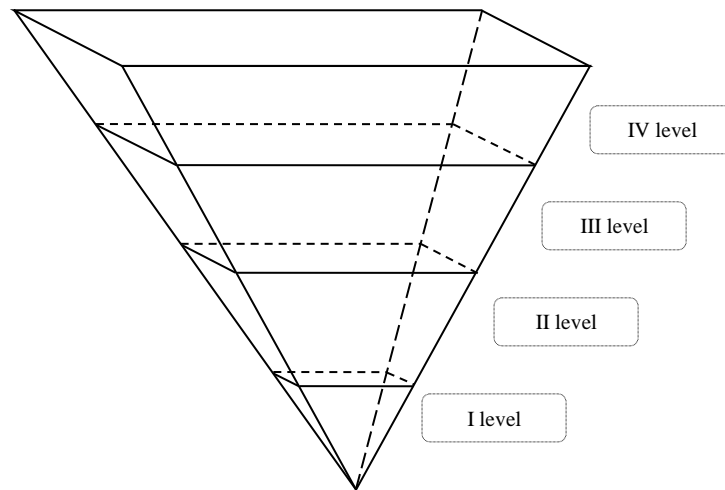
The model of base rates implies awareness of the subject of how social knowledge functions, that is, the

question is not about the representation in a whole (Hilton & Hippel, 1996). Each person has relevant experience of applying some knowledge usually leads to more successful integration of basic assessments with the inclusion of the latest new integrative information, or, for example, to ignore stereotypes in certain specific cases.

Although this systematization of models seems rather conditional, its authors note that in practice insufficient attention is paid to their empirical verification. As a rule, one of these models is implicitly accepted by the researcher as theoretical basis of the study, and in a case of obtaining the corresponding results is considered correctly. An abstract or summary judgment in shaping the impression of a person can be both a final assessment of a person and the assessment of specific features of an individual. In particular, S. Sherman, C. Judd, B. Park (Sherman, Judd, Park, 1989) explicitly pointed to the existence of two types of representation, and, respectively, two relatively independent types of memory for different types of information. The question of the relationship between elements of human behavior in the content of social knowledge is considered as the actualization of formal thinking or as the expression of spontaneous and unconscious intentions.

We consider the concept of “intelligence” in the broad and narrow senses. If we talk about the broad meaning of “intelligence”, we mean about only one intelligence, the intellectual sphere of the person in general. In this sense, the intelligence of a person can be described as a hierarchical system that has several levels. The first level is the level of functioning of cognitions, to which psychologists refer the main psychical processes (sensation, perception, memory, attention, which, in turn, “control” the course of cognitive activity), as well as thinking and imagination, speech and dialogical interaction (Collins, 2014, Smulson, 2003, Zasekina, 2006). The second level of intelligence is the level of metacognitions (metacognitive integrators, “secondary” mental processes), among which the main ones are intellectual initiation (self-statement of the problem), reflection, decentralization, intellectual strategies and abilities (abilities and competences), as well as metacognitive monitoring, intuition, intellectual atheist (values, meanings) (Tillman & Louwse, 2018). The first and the second levels of intelligence, in our opinion, are fully understood by the person who carries out intellectual activity. The third level of intelligence amplifies the characteristics of both the first and the second levels, while intellectual activity is carried out mainly at an unconscious level, a level that approximates a person to use of automated skills and abilities. The next, the fourth level, is the level of meta-intellectual activity, which explodes the creative achievements of the person. Thanks to this fourth level of intelligence a person is able to establish interaction not only with different objects and other people, but also with the world as a whole, thus expanding the limits of his/her intellect and starting a dialogue with the creative beginning of the world (Fig. 1).

When it comes about intelligence in the narrow sense, we rely first of all on the model of the intellect of G.Gardner (Gardner, 1993), which in his recent works distinguishes seven types of intelligence: linguistic intelligence, musical one, logical intelligence and mathematical one, spatial intelligence, physical-kinesthetic one, interpersonal intelligence and intrapersonal one. Such models of intelligence are distinguished by J.Kihlstrom and N.Cantor (Kihlstrom & Cantor, 2013). In particular, technical intelligence is highlighted in the theories of G.O.Ball and V.O.Medintsev (Ball & Medintsev, 2011), J.Kihlstrom and N.Cantor (Kihlstrom & Cantor, 2013). Also, J.Kihlstrom and N.Cantor (Kihlstrom & Cantor, 2013), E.Fedorova (Fedorova, 2009) singled out poetic and artistic intelligence, G.O.Ball and V.O.Medintsev (Ball & Medintsev, 2011) – also aesthetic intelligence. The basis of all these models was the peculiarities of the classification of abilities, which authors, as a rule, refer to certain synthesizing factors (for example, the factor that determines the ability of a person to operate on quantitative relationships, the factor determines the ability to qualitative analysis and the formation of categories and classifications).

- the I-st level – the level of functioning of cognitions (mental processes, speech and interaction)
- the II-nd level – the level of metacognitions (intellectual initiation, reflection, decentralization, intellectual strategies and abilities (abilities and competences), metacognitive monitoring, intuition, intellectual attitudes (values, meanings)
- the III-d level – the level of amplification of characteristics of the 1st and the 2nd levels; realization of the intellectual activity at the unconscious level
- the IV-th level – the level of providing metintelligence activities (explication of individual creative achievements of the person)

Fig. 1. **Intellectual sphere of the person (understanding of intelligence in the broad sense)**

That is, each type of intelligence contains certain abilities of the person to perform a certain type of the activity. In this case, for example, “linguistic intelligence” is referred to as “intelligence” by the authors, because it is a complex of integral education, which includes separate abilities to perform a certain type of the activity, and if we talk about a specialist in this sphere of the activity, his/her competences, we remind about the structure of the professional competence of the person.

Thus, guided by the narrow sense of understanding the word “intelligence”, we distinguish: social intelligence; technical intelligence; artistic intelligence; information intelligence.

To artistic intelligence we refer the abilities that many authors have attributed to linguistic, poetic, artistic, dance, aesthetic intelligence, because we consider them the abilities of one semantic group. The level of the development of artistic intelligence inevitably determines such qualitative features of thinking as poetry and imaginative thinking. Subjects with a high level of the development of artistic intelligence are characterized by aspirations for new and unknown, lack of fear of risk.

Information intelligence, in our opinion, is related to the development of abilities to work in a complicated information society, to understanding of information systems and networks, to predict their further development and functioning. If we consider information systems as a communication system that assists in collecting, searching, processing and forwarding information, the information intelligence, due to the set of abilities that are part of it, provides some maintenance into the structure of information system. Such abilities are: the abilities, aimed at assessing the situation (solving problems in recognition of images); the abilities aimed at transforming the description of the situation (solving settlement problems, problems in modeling); the ability to make decisions (including optimization).

So, **the aim** of our article is to describe social intelligence as largely determined structure by the nervous and mental state of the person, by different social factors of the environment, the level of adequacy and the success of the implementation of social interaction.

The tasks of our research are:

1. To describe the functioning of social intelligence in the paradigm of Cognitive Psychology in which there are several models that describe the representation and functioning of social knowledge: prototype model, example model, associative networks model, models of schemas, the model of base rates.
2. To consider the concept of “intelligence” in the broad and narrow senses, to describe the levels of the intelligence.
3. To distinguish social intelligence, technical intelligence, artistic intelligence, information intelligence, to describe their main characteristics.
4. To describe the empirical research which was organized in different regions of Ukraine (the participants of this research were teachers and directors from preschool educational establishments) with the purpose to measure the level of social intelligence of teachers.

Methods and methodical instrumentation of the research. The first phase of the experiment was carried out during 2005. The method of the research at this stage was the observation of teachers of preschool establishments, the selection of methodical tools for empirical research. The second, empirical stage of our study was carried out during

2006–2008. The following methods were used in the research: 1) general scientific methods (analysis, comparison, generalization); 2) the psychodiagnostic method, which was provided using the test of J.Gilford and M.O'Sullivan "Research of Social Intelligence", verbal and figurative subtest "Methods of studying divergent thinking" by P.Torrens, J.Gilford (in the modification of O.E.Tunik); associative experiment (using the method of B.V.Zeygarnik "Understanding the portable value of proverbs and metaphors"); 3) mathematical and statistical methods (statistical estimations of distribution parameters, x-Pearson criterion, checking of statistical hypotheses by means of parametric t-Student's criteria and the non-parametric U-criterion Manna-Whitney, the r-Spearman correlation coefficient).

Also, to determine the psychological type of the teacher's person we used: a questionnaire by V.M.Minyarov; typographic questionnaire MBTI; personal questionnaire of CPI; a questionnaire for evaluation of personal and business professional-important qualities of the person (T.Yu.Bazarov); a questionnaire for evaluation of interpersonal admissibility (N.V.Baharev); a questionnaire for evaluation of assessing the complex of productivity in managerial situations (R. Scock); the questionnaire proposed by us for the purpose of diagnosing difficulties of interaction of teachers with other people.

Therefore, 114 respondents were evenly distributed in groups:

E1 – 16 teachers of II and III categories (the experience of work – from 5 to 10 years, age – up to 30 years) of regional cities (5 respondents of the garden № 2 of Rivne, 5 educators of the garden № 5 of Kharkiv and 6 teachers of the garden № 11 Odessa city, Ukraine);

E2 – 18 teachers of category I (work experience – from 10 to 15 years, age – from 30 to 37 years) of regional cities (7 respondents of the garden № 2 of Rivne, 6 teachers of the garden № 5 of Kharkiv and 5 teachers of the garden № 11 Odessa city, Ukraine);

E3 – 15 teachers of the highest category (the experience of work – from 15 and more, age – from 37 years) of regional cities (5 respondents of the kindergarten № 2 of Rivne, 5 educators of the garden № 5 of Kharkov and 5 teachers of the garden № 11 of Odessa, Ukraine);

E4 – 13 teachers of category I (work experience – from 5 to 10 years, age – up to 30 years) of regional towns (4 respondents from the town of Zdolbuniv of Rivne region, kindergarten №1; 5 tutors of Shepetovka, Khmelnytskyi region, kindergarten №2; 4 respondents from the town of Zdolbuniv, Rivne region, kindergarten №5, Ukraine);

E5 – 14 teachers of II category (the experience of work – from 10 to 15 years, age – from 30 to 37 years) of regional towns (6 respondents in the town of Zdolbuniv of Rivne region, the garden №1, 4 educators of Shepetivka, Khmelnytskyi region, the garden №2; 4 respondents from the town of Zdolbuniv, Rivne region, garden №5, Ukraine);

E6 – 19 teachers of the highest category (work experience – from 15 years and more, age – more than 37 years) of regional towns (5 respondents in Zdolbuniv city of Rivne region, kindergarten №1; 5 educators of Shepetivka town of Khmelnytskyi region, kindergarten №2; 9 respondents from the town of Zdolbuniv, Rivne region, kindergarten №5, Ukraine);

E7 – 19 directors of kindergartens (this group includes directors of cities and regional towns, such as: nursery schools №2 and №4 of Rivne, nursing homes №5, 13, 14, 15, 18 of Kharkiv, nursery schools №3, 8, 9, 11 in Odessa, kindergarten №1, 2 in Zdolbuniv, Rivne region, nurseries №1, 2, 4 in town Shepetovka, Khmelnytskyi region, kindergartens №1, 2, 5 in town Kamenets-Podolskyi, Khmelnytskyi region, Ukraine).

The results of the research and their discussion. The empirical research was aimed at analyzing the results we obtained for "the integral indicator of a general level of the development of divergent thinking in the verbal and figurative sphere" of teachers of pre-school educational institutions. This indicator was determined by factorizing the results for all subtest (see Figure 1).

The results of teachers of pre-school educational institutions for the "integral indicator of the general level of the development of divergent thinking in the verbal and figurative spheres" (according to "Methods of studying divergent thinking" by P.Torrens, J.Gilford), in points, according to the results of factor analysis are: in E1 – 0,7382, in E2 – 0,7694, in E3 – 0,7911, in E4 – 0,7610, in E5 – 0,7532, in E6 – 0,7587, in E7 – 0,7301.

Comparative analysis of a general indicator of the development of the qualities of divergent thinking of teachers of all groups suggests that the results of respondents do not have significant differences, including the results of respondents-directors of preschool educational institutions. Thus, experimentally confirmed the definition of divergent thinking as the indicator of the diversity of subjective experience gained under the influence of a certain type of creative activity. So, we can draw the following conclusions:

1. The criteria of divergent thinking (speed, flexibility, originality, productivity) is developed in the conditions of the creative activity, defining the development of such qualities of thinking of teachers and leaders of preschool educational institutions as: a) extrapolation of subjective representations in the process of forecasting atypical situations; b) the generation of semantic units based on the organization of subjective representations; c) actualization of certain categorizations, associations; d) transformation and organization of uncertain material into the integral system of representations; e) independence and synthetic perception of unfinished objects.

2. The structure of qualities of divergent thinking of a teacher of preschool educational institution corresponds to the specifics and content of the creative activity. In the conditions of artistic and musical activity, the following intellectual qualities are developed: generalization of semantic units, actualization of various individual categories and associations, the organization of uncertain material into a coherent system of representations.

Conclusions. *The psychological determinants of the development of the qualities of divergent thinking of a teacher of preschool educational institution* are: 1) figurative perception as a teacher of a real reality, which prompts a

specialist to diversify and bulk actualization of the potential features of the subject (actualization of certain categories and associations); 2) generalization of certain features of a particular object, taking into account his/her own subjective impressions, which allow the teacher to generate a new image-symbol (generation of semantic units, independence in the perception of unfinished objects); 3) the need to amplify the subjective representation of the characteristics of the product of cognitive activity, taking into account the objective aesthetic criteria of this product (the organization of uncertain material into an integral system of representations); 4) in the conditions of pedagogical activity the following intellectual qualities of the teacher are developed: extrapolation of subjective representations; generalization of semantic units reflected in sentence structure; synthetic perception of obscure objects, etc.

Psychological conditions of the development of the qualities of divergent thinking of a teacher of preschool institutions are: 1) a high level of the development of critical thinking, which is realized in the sphere of personal abilities to predict the development of situations (extrapolation of subjective representations); 2) the ability to objectify communication intentions in relation to the communication of a partner, taking into account generally accepted structure of the statement (sentence) (generalization of semantic units); 3) the ability to give meaning to unclear situations in order to orientate in the dynamic conditions of the pedagogical activity (quick and original perception of obscure objects); 4) in the context of the professional activity, the perception of obscure objects as a leading cognitive process among others, which may be due to the need to be oriented in a holistic game situation; 5) in the conditions of dance activity which develop the following qualities of divergent thinking: the actualization of individual categorizations, independence in the perception of unfinished objects. The psychological basis for the development of these qualities of divergent thinking of preschool teachers is the additional system of categorization based on a nonverbal sign system (actualization of individual categorizations, independence of perception of unfinished objects, etc.).

Consequently, taking into account that social intelligence is a complex structural entity consisting of a number of mental capacities that directly or indirectly relate to the performance of certain activities and personal characteristics, then the socio-psychological factors of the development of social intelligence of the person can be considered precision understanding of other people, the adequacy of interpretation and forecasting, individual properties of the nervous and mental states, and, finally, the social factors of the environment, the adequacy and successful implementation of social interpersonal interaction. These social and psychological factors, in turn, emphasize the fact that social intelligence is somewhat independent in relation to the intelligence of the person.

So, subjects with a high level of the development of social intelligence can receive maximum information about human behavior, understand the language of non-verbal communication, express adequate and accurate judgments about people, successfully predict their behavioral reactions in the given situations, show forward-lookingness in the processes of interaction with others, contributing successful social adaptation of subjects.

It is important to emphasize that in itself the level of the development of social intelligence is not yet a guarantee of productivity of social behavior of the person. The basis of social unadaptation may be some psychological peculiarities such as neuroticism of the person, accentuation of a character, peculiarities of the motivational and value-semantic sphere, negative behavior and other characteristics that can and should be identified with the help of appropriate psycho-diagnostic techniques.

People with a high level of the development of social intelligence, as a rule, differ in the ability to implement successful communication. Such individuals are characterized by contact, openness, tact, benevolence and cordiality, aspiration for psychological closeness in the process of communication. A high level of social intelligence is associated with a great interest in social problems, with the need to influence others, which is often combined with highly developed organizational skills. People with a high level of the development of social intelligence, as a rule, have a clear interest in knowing themselves, the ability to reflect other people and so on.

A high level of the development of social intelligence to a greater extent determines the success of the adaptation of subjects in cases of recruitment, rather than a high level of the development of so called general intelligence. People with high level of social intelligence usually quite easily adapt in the team, contribute to maintaining an optimal psychological climate, show more interest, demonstrate intelligence and ingenuity in their work.

Persons with a low level of the development of social intelligence have the considerable difficulties in understanding and predicting the behavior of other people, which greatly complicate interpersonal interaction and reduces the possibilities of social adaptation. The low level of social intelligence is usually compensated to a large extent by other psychological peculiarities of the person: developed empathy, certain features of the character, style of communication, communicative skills, which, in turn, can be adjusted in the process of active social and psychological training.

Consequently, on the one hand, social intelligence is considered as a cognitive ability, which provides a successful subject-subject interaction. On the other hand, the actualization of social intelligence is primarily due to life skills and personal experience, with the ability to predict the behavior of other people. As socio-psychological factors that determine the development of social intelligence, consider, first of all, the competence of the behavior, understanding of socio-psychological aspects of life and a reflective attitude towards himself/herself.

Somewhat new approach to the problem of the structure of social intelligence is the emphasis on communicative-personal potential, which some scholars regard as a structural component of social intelligence. Communicative-personal potential, in turn, is understood as a complex of properties, features and characteristics that greatly facilitate or complicate the communicative process, on the basis of which such integrated communicative

properties as psychological contact and communicative compatibility are formed.

Thus, social intelligence is largely determined by the nervous and mental state of the person, by different social factors of the environment, the level of adequacy and the success of the implementation of social interaction.

A variety of characteristics directly related to the social intelligence of the person, reflects its diverse peculiarities. At the same time, in defining these characteristics that predetermine the development of social intelligence, there are a number of common points. First of all, they are interpreted as the ability, therefore, directly interrelated with certain activities. Secondly, the subject of these abilities is the possibility of the person to establish connections between events in which actors are other people. Thirdly, in whatever context social intellect was described in scientific theories and concepts, it is in any case presented as a rather complex structural formation consisting of different abilities and possibilities. Also, the accuracy of the understanding of other people, the adequacy of interpretation, prediction and reflection are the main indicators of the presence or absence of the person's ability to solve tasks in order to establish the relationship between events in the subject-subject communication and interaction.

LITERATURE

1. Балл Г.О., Медінцев В.О. Особистість як індивідуальний модус культури і як інтегративна якість особи. *Горизонти освіти*. № 3. 2011. С. 7–14.
2. Засекіна Л.В. Структурно-функціональна організація інтелекту особистості : автореф. ... дис... док-ра психол. наук : 19.00.01. К., 2006. 34 с.
3. Смұльсон М.Л. Психологія розвитку інтелекту. К. : Нора-друк, 2003. 298 с.
4. Фёдорова Е.А. Социальный интеллект как фактор формирования отношения к социально значимым объектам у представителей различных этнических групп : дисс. канд. ... психол. наук : 19.00.05. Ярославль, 2009. 307 с.
5. Carlston D.E. (1994). Associated systems theory. *A systematic approach to the cognitive representation of persons and events*. Vol. 7 : *Associated Systems Theory*. Hillsdale, N-Y : Erlbaum. pp. 1–78.
6. Collins M.X. (2014). Information Density and Dependency Length as Complementary Cognitive Models. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol. 43, Issue 5, October. pp. 651–681.
7. Hilton J.L., von Hippel W. (1996). Stereotypes. *Annu : Rev. Psychol.* Vol. 47. pp. 237–271.
8. Kihlstrom J.F., Cantor N. (2013). Social Intelligence. Electronic resource. Access mode : http://istsocrates.berkeley.edu/~kihlstrom/social_intelligence.htm.
9. Fiske S.T., Taylor S.E. (1991). *Social Cognition*. New York : McGraw-Hill. 156 p.
10. Gardner H.E. (1993). *Multiple intelligences: the theory in practice*. N-Y.: Basic Books, 463 p.
11. Guilford J.P. (1956). The structure of intellect. N.-Y.: "Psychol Bull", pp. 63–99.
12. Sherman S.J., Judd C.M., Park B. (1989). *Social Cognition*. *Annu. Rev. Psychol.* Vol. 40. pp. 281–326.
13. Sternberg R.J., Smith H.G. (1985). Social intelligence and decoding skills in nonverbal communication. *Social Cognition*. № 3. pp. 168–192.
14. Tillman R., Louwerse M. (2018). Estimating Emotions Through Language Statistics and Embodied Cognition. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol. 47, Issue 1, February. pp. 125–138.

REFERENCES

1. Ball G.O., Medintsev V.O. (2011). *The Person as an individual mode of culture and as integrative quality of a person*. *Horizons of education*. Issue 3, pp. 7–14 [in Ukrainian].
2. Collins M.X. (2014). Information Density and Dependency Length as Complementary Cognitive Models. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol. 43, Issue 5, October, pp. 651–681 [in English].
3. Fedorova E.A. (2009). *Social intelligence as a factor in the development of attitudes towards socially important objects among representatives of different ethnic groups [Doctor's thesis in Psychology: 19.00.05]*. Yaroslavl, 307 p. [in Russian].
4. Gardner H.E. (1993). *Multiple intelligences: the theory in practice*. N-Y.: Basic Books, 463 p. [in English].
5. Carlston D.E. (1994). Associated systems theory. A systematic approach to the cognitive representation of persons and events. Vol. 7 : *Associated Systems Theory*. Hillsdale, N-Y : Erlbaum. pp. 1–78. [in English].
6. Fiske S.T., Taylor S.E. (1991). *Social Cognition*. New York : McGraw-Hill. 156 p. [in English].
7. Guilford J.P. (1956). The structure of intellect. N.-Y.: "Psychol Bull", pp. 63–99 [in English].
8. Hilton J.L., von Hippel W. (1996). Stereotypes. *Annu : Rev. Psychol.* Vol. 47. pp. 237–271. [in English].
9. Kihlstrom J.F., Cantor N. (2013). Social Intelligence. Access mode: http://istsocrates.berkeley.edu/~kihlstrom/social_intelligence.htm [in English].
10. Smulson M.L. (2003). *Psychology of the development of the intelligence*. *Monograph*. Kyiv: Nora-print, 298 p. [in Ukrainian].
11. Sherman S.J., Judd C.M., Park B. (1989). *Social Cognition*. *Annu. Rev. Psychol.* Vol. 40. pp. 281–326. [in English].
12. Sternberg R.J., Smith H.G. (1985). Social intelligence and decoding skills in nonverbal communication. *Social Cognition*. № 3. pp. 168–192 [in English].
13. Tillman R., Louwerse M. (2018). Estimating Emotions Through Language Statistics and Embodied Cognition. *Journal of Psycholinguistic Research*. Vol. 47, Issue 1, February, pp. 125–138 [in English].
14. Zasekina L.V. (2006). *Structural-functional organization of intelligence of the person [Extended abstract of Doctor's thesis in Psychology: 19.00.01]*. Kyiv, 34 p. [in Ukrainian].

В статті зазначено, що соціальний інтелект в психології розглядається як здатність людини правильно розуміти свою поведінку і поведінку інших людей у суспільстві. Ця здатність є вельми необхідною для людини для ефективної міжособистісної взаємодії та успішної соціальної адаптації. Соціальний інтелект реалізує функціонування пізнавальних процесів, пов'язаних із відображенням людини як партнера по спілкуванню та діяльності. Основна функція соціального інтелекту у нього – прогнозування поведінки інших.

Автори статті розглядають поняття «інтелект» в широкому та вузькому смислах слова. У широкому розумінні йдеться лише про один-єдиний інтелект, про інтелектуальну сферу особистості тощо. В такому сенсі інтелект особистості описано як ієрархічну систему, яка має декілька рівнів. Перший рівень – рівень функціонування когніцій. Другий рівень інтелекту – рівень метакогніцій. Третій рівень інтелекту ампліфікує характеристики як першого, так і другого рівнів, при цьому інтелектуальна діяльність здійснюється переважно на неусвідомлюваному рівні, рівні, який наближує особистість до використання автоматизованих навичок та вмінь. Наступний, четвертий рівень, – рівень метайнтелектуальної діяльності, на якому відбувається експлікація творчих здобутків особистості.

Визначено, що кожен вид інтелекту вміщує певні здібності особистості до виконання певного виду діяльності. Керуючись вузьким розумінням слова «інтелект», у статті виокремлено: соціальний інтелект; технічний інтелект; мистецький інтелект; інформаційний інтелект тощо.

Було описано емпіричне дослідження, в якому брали участь педагоги дошкільних закладів освіти різних регіонів України та директори цих закладів. Доведено, що у респондентів всіх груп виявлено перевагу «середніх» показників за здібностями до розуміння значень невербальної експресії та смислу висловлювання залежно від соціального контексту. Це може бути пов'язано із тим, що дані здібності формуються в безпосередньому процесі спілкування та великою мірою залежать від умов життєдіяльності суб'єктів, в першу чергу – від умов професійної діяльності, засобів та способів виконання професійної діяльності педагогів у дошкільних закладах освіти.

Ключові слова: соціальний інтелект, когніції, метакогніції, мета-інтелектуальна активність, технічний інтелект, мистецький інтелект, інформаційний інтелект.

УДК.373.5.016:[502.211:582](07)

Н.М. СІРАНЧУК, Н.М. СКОПА

ФОРМУВАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ПРИРОДОЗНАВСТВО» В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У статті розкривається сутність формування географічної компетентності в учнів початкових класів. Розглянуто основні напрямки роботи вчителя початкових класів при викладанні курсу «Природознавство» за новими програмами.

Ключові слова: компетентність, природознавча компетентність, географічна компетентність, географічні вміння, географічні навички.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство вимагає від школи підготовки випускників, здатних самостійно вирішувати багато життєво важливих завдань, бути соціально активними, усвідомлювати події, критично мислити, використовувати шкільні знання для вирішення реальних проблем. Тому все більшого значення в освіті набуває компетентнісний підхід, оскільки саме компетентності, на думку багатьох міжнародних експертів, є тими індикаторами, що дозволяють визначити готовність учня-випускника до подальшого особистого розвитку й до активної участі в житті суспільства.

Аналіз дослідження. Формування компетентностей розробляли у своїх наукових працях І.Бех, А.Богущ, М.Вашуленко, Н.Бібік, О.Савченко та інші [1,2,5]. Однак, єдиної думки у визначенні поняття «компетентність» немає. Дослідники В.Луговий, О.Слюсаренко, Ж.Таланова дають чітке тлумачення системи основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті [3, с.6]. О.Пометун під компетентнісним підходом розуміє спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості [3, с.226]. Інші педагоги під компетентністю людини розуміють спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набувають у процесі навчання. Вони дозволяють учням визначати, тобто ідентифікувати і розв'язувати, незалежно від контексту проблеми, характерні для певної сфери діяльності. Отже, компетентність — це результативно-діяльна характеристика освіти. Нижній поріг, рівень компетентності є рівнем діяльності, необхідним і достатнім для мінімальної успішності в досягненні результату [5].

Виклад основного матеріалу. Природознавство як навчальний інтегрований предмет утворює систему уявлень і понять, відібраних з різних природничих наук на основі ідеї розкриття цілісності природи, її різноманітності з урахуванням міжпредметних зв'язків у початковій ланці освіти і перспективних зв'язків із природознавчими предметами в основній школі.

Природознавча компетентність учня початкових класів це – особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально і особистісно значущі для нього практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин "людина - природа".

Специфіка навчального предмета природознавство, що містить у собі відомості з географії, біології

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М., Погонюк Н.А.</i> Класифікація українських та англійських фразеологізмів із концептом «Щастя – Нещастя»	3
<i>Ясногурська Л.М.</i> Структурно-семантичні особливості репрезентації концепту «Love» в сучасній англійській мові.....	7
<i>Мороз Л.В., Мороз Н.М.</i> Концептуалізація «Ненависті» в українській та американській мовних свідомостях.....	13
<i>Ясногурська Л.М.</i> «Кохання» як лінгвокультурний концепт в сучасній англійській мові.....	18
<i>Мороз Л.В.</i> До питання художньої об'єктивності рольової лірики.....	22
<i>Мороз Л.В.</i> Теоретичні аспекти рольової лірики	23
<i>Романюк С.К., Захожа А.Ю.</i> Вивчення англійської мови в рамках нової української школи.....	26
<i>Дуброва А.С., Чернобай І.А.</i> Теоретичні основи професійної компетентності майбутніх вихователів з правом навчання англійської мови дітей дошкільного віку: акмеологічний підхід.....	29
<i>Данілова Н.Р., Миронець І.В.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти... ..	31
<i>Мороз Л.В., Деркач Т.В.</i> Початковий етап вивчення німецької мови в умовах нової української школи: компетентнісний підхід.....	33
<i>Василькевич С.С., Денейчук М.О.</i> Особливості інклюзивного навчання в країнах Європи та України... ..	35
<i>Павелків К.М., Господариско А.А.</i> Сучасні методи навчання дітей дошкільного віку іншомовного спілкування	37
<i>Ясногурська Л.М., Шеремет М.С.</i> Важливість вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	41
<i>Лук'яник Л.В., Ткачик А.Ф.</i> Народознавчий підхід у навчанні та вихованні учнів початкових класів на уроках читання	43
<i>Іванова Л.І., Ткач Т.В.</i> Реалізація літературознавчого принципу на уроках літературного читання	45
<i>Лук'яник Л.В., Чуприк А.В.</i> Теоретико-практичні основи формування діалогової компетенції учнів початкових класів	48
<i>Павелків К.М., Сахарчук І.В.</i> Особливості вивчення іноземної мови дітьми дошкільного віку.....	50
<i>Юркевич Ж.В.</i> Використання прислів'їв і приказок на уроках англійської мови у школі.....	53
<i>Павелків К.М., Лавренюк В.М.</i> Актуальність вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку.....	57
<i>Іванова Л.І., Захожа А.Ю.</i> Робота з дитячою книгою в умовах організації освітнього простору нової української школи	60
<i>Ковалюк В.В., Антонюк О.В.</i> Специфіка використання евристичних методів навчання молодших школярів у процесі вивчення англійської мови	63
<i>Лук'яник Л.В., Тукурєва Т.В.</i> Інтегроване навчання у змісті початкової освіти	65
<i>Ткачук О.С., Нечипорчук В.І.</i> Інтеграція навчальної діяльності на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах	67
<i>Романюк С.К., Хаєцька О.В.</i> Інноваційні технології у вивченні англійської мови у початковій школі	71
<i>Ясногурська Л.М., Ничипорук М.А.</i> Впровадження гри у процесі навчання іншомовної лексики у початковій школі	74
<i>Іванова Л.І., Хаєцька О.В.</i> Особливості організації педагогічного керівництва формуванням самостійного читача у системі класного та позакласного читання	77
<i>Данілова Н.Р., Губеня А.О.</i> Вплив дидактичних ігор з англійської мови на розвиток інтелекту дошкільників	81
<i>Романюк С.К., Долід Т.Г.</i> Використання lego-технології під час уроків англійської мови в освітньому просторі початкової школи.....	85
<i>Романюк С.К., Басюк Ю.С.</i> Використання комп'ютерних ігор для вивчення англійської мови в ЗДО	87
<i>Ковалюк В.В., Жовнір А.О.</i> Використання ігрового методу на заняттях англійської мови у закладі дошкільної освіти	90
<i>Мороз Л.В., Мулик Д.В.</i> Методи навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	92
<i>Романюк С.К., Кирушок В.А.</i> Казка та її роль на уроках англійської мови в початкових класах	97
<i>Іванова Л.І., Шевчук М.М.</i> Дидактична гра як дієвий метод організації літературознавчої діяльності молодших школярів на уроках літературного читання	99
<i>Ясногурська Л.М., Гачкевич О.В.</i> Кейс-метод на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням у процесі навчання студентів немовних спеціальностей у ВНЗ	102
<i>Іванова Л.І., Крук Н.В.</i> Особливості природознавчого компонента у змісті чинних навчальних програм	104
<i>Павелків К.М., Самчук О.Л.</i> Розвиток мовленнєвої англійської активності дітей дошкільного віку засобами гри	107

<i>Лук'яник Л.В., Кардач А.П.</i> Теоретичні основи опрацювання народознавчих текстів на уроках читання	111
<i>Ясногурська Л.М., Кондюк І.Р.</i> Використання музики на заняттях з англійської мови в закладах дошкільної освіти	113
<i>Ковалюк В.В., Почтарук О.О.</i> Значення сюжетно-рольової гри на заняттях з іноземної мови	116
<i>Ясногурська Л.М., Кононюк В.В.</i> Абревіатури сучасної англійської мови як складова молодіжного інтернет-сленгу	118
<i>Лук'яник Л.В., Бармак А.М.</i> Виразне читання як навчально-методична проблема	120
<i>Трофімчук В.М., Дмитроца М.Г.</i> Засоби навчання іноземних мов у початкової школі	122
<i>Дуброва А.С., Котирло М.М.</i> Дистанційне навчання англійської мови студентів педагогічних спеціальностей закладів вищої освіти	125
<i>Денисюк Л.В., Ливицький Б.О.</i> Особливості вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку з мовленнєвими порушеннями	129
<i>Романюк С.К., Проценко Н.Ю.</i> Використання інтерактивних методів навчання на уроках англійської мови	132
<i>Шадюк О.І., Мусійчук Т.А.</i> Педагогічні умови духовно-морального виховання дітей дошкільного віку на заняттях з англійської мови	135
<i>Ковалюк В.В., Танадинка М.Є.</i> Особливості використання музичних римів у процесі вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	137
<i>Ясногурська Л.М., Гром'як Л.Т.</i> Іноземна мова з раннього дитинства: вимога часу чи необхідність	140
<i>Денисюк Л.В., Ковлєва Д.В.</i> Прості способи покращити розмовну англійську і подолати мовний бар'єр	142
<i>Трофімчук В.М., Корецька Т.С.</i> 8 порад, як вчити англійську мову за допомогою музики	144
<i>Трофімчук В.М., Почтарук Ю.О.</i> Значення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку	147
<i>Лук'яник Л.В., Конончук Ю.О.</i> Система роботи над засвоєнням учнями початкових класів граматичного поняття «Прикметник»	150
<i>Лук'яник Л.В., Мись К.Ю.</i> Вивчення частин мови в початковій школі на засадах компетентнісного підходу	152
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.Е.</i> Art translation and the category of expressiveness in this estetic paradigm	154
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрник А.О.</i> Cognitive psychology and the concept of social intelligence	158
<i>Сіранчук Н.М., Скопа Н.М.</i> Формування географічної компетентності учнів під час вивчення курсу «природознавство» в учнів початкових класів	164
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	167
ЗМІСТ	169

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 27.11.2018 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39 Замовлення № Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2018. — 172 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2